Ը. ՏԱՐԻ ՇԱԲԱԹ 19 ՄԱՐՏ 1905 ԹԻՒ 698

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բուլղարիոյ համար տարեկան 12 ֆր. վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի համար տարեկան 15 » վեցամսեայ 8 »
Ամերիկայի համար տարեկան 3 տլր. վեցամսեայ 1.50 »

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթիմ. երկրորդ անգամի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ։

—o—

Վառնայի համար ձեռք 10 սանթիմ

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ ղրկել խմբագրութեան հասցէին

Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ" Варна

Redaction du journal „Char oum" (Bulgarie) Varna

Պուլկարիոյ համար ձեռք 15 ՍԱՆԹԻՄ

Արտասահմանի համար ձեռք 20 ՍԱՆԹԻՄ

—o—

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

«ՇԱՐԺՈՒՄ Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԻ ԵՒ ԷԴՈՒԱՐԴԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

«Նա, ով ընկնում է ազատութեան համար մղած կռւում, նա չէ մեռնում. Նրանափսոսում են երկինք ու գետինք՝ գազանն ու բնութիւն. եւ երգիչները նրա մասին երգեր են երգում։

«Ցորեկը Նրան սուգ է արծիւը, գայլը վէրքերը լիզում. իսկ գլխի վերեւում բազէն-կարիչ Թըռչունը իր ընկեր րաջի մասին խոկում»։

Խր. Բոտեվ

Երեկոյ է. աղամամութը սկըսում է տիրապետել փոքրիկ բայց ազատ Վիտոշին. Կատարից մօտիկ, լանջի վրայ, ձորակի եզրից մի երկու քայլ հեռու հինաւուրց հսկայ, բայց անազատ Մասիսի երկու տարագիր զաւակներ. մին ալեւոր, միւսը դեռաւ փթիթ ուզում են փորձել դժոխային մեքենան որ Թոյլերին միջոց է տալիս զօրեղ բռնակալներին զօրեղ հարւածներ հասցնել։

Փոքրիկ Վիտօշը սիրով է հիւր ընկալել իր երեց. անազատ հըսկայ եղբօր զաւակներին, որոնք անկարող են իրենց հարազատ լերան արգավազդակուլ անդունդներում փորձել իրենց ձեռքն ընկած աւերիչ գործիքը։

Գործը վտանգաւոր է. ալեխառն և դեռափթիթ, դժբաղդ երկրի դժբախտ լաճերը մըրցում են, վիճում են վտանգը խըլել իրարու ձեռքից. յաղթանակը տանում է դեռափթիթը, բայց ալեւորն էլ շատ չէ հեռանում. Նա չէ ուզում հեռու լինել վտանգից, կարծես հսկել ուզելով դեռափթիթ ճէտին, իր վըտանգաւոր սլացքում։

Վառվում է պատրոյգը, կարճ, շատ կարճ, Էդուարդի ձեռքում. ու յանկարծ դժոխային բոմբիւն, որոտում, դղրդում է լեռը. ձորը. Դժոխային գործիքը խլեց, թռցրեց Էդուարդի ձեռքը, գլուխը, իսկ մահացու երկաթից միայն մի փոքրիկ կտոր, վերջերում երի տասարդի եռանդով ու թափով տոգորված Քրիստափորի կրծքին շպրտեց, այն տեղ ուր մարդկային կեանքն է ամփոփված...

Էդուարդի համար մահը ակնթարթային է. բայց Քրիստափորը ապրում է մի քանի վայրկեաններ. Նրա նայւածքը լուռ մելամաղձոտ, մտալուտ մահւան, ոչնչացումի գիտակցութեամբ վարագուրված, մխվում են անհունութեան մէջ, թերեւս դէպի թշւառ երկիրը... դէպի դերի բայց հպարտ աննկուն գերընական ճիգեր թափող Մասիսը... դէպի զաւակը... Նպատակը —ապագան... ո՞վ գիտէ ուր...

Գիշեր է. երկու դիակներն էլ ընկած են մահացած իրենց տեղերում. փչում է զով քամին, տիրում է վեհ խաղաղութիւնը, և, ըստ Բոտեվի, գիշերային ոգիները, հրաշալի, գեղեցիկ, սպիտակ զգեստներով, մեղմիկ տրորելով կանանչները, երգելով մօտենում են ազատութեան կռւի ճամբում ընկած կտրիճներին, նստում նրանց կողքին. մէկը վէրքերն է կապում, միւսը սառը ջուր սրսկում, երրորդը համբուրով մահացածների շրթերը համբուրում, և նրանց մեզմ ժպտին արժանանում...

ՎԱՐԴՕ

ՀԱՅՏՈՒԹԻՒՆ

Բոլոր տիեզերքում, նոյնպէս էլ մեր երկրագնդին վրայ տիրող երկու գլխաւոր սկզբունքներ կան, մէկը՝ ամէն մի բանի մէջ կայ նպատակ, իսկ միւսը՝ ամեն մի բան ունի իրան յատուկ հետեւանքը. Այս երկրորդ ըսկզբունքի համեմատ յաւիտենական իմաստութիւնն ասած է, թէ «ինչ որ ցանես, այն կը հնձես». կամ ինչպէս իմաստասէր երեւելի բանաստեղծ Շիլլերն ասել է "աշխարհիս պատմութիւնը աշխարհիս դատաստանն է»։ Չէ՞ որ այսօր մեր աչքերովը տեսնում ենք թէ ի՛նչ զարհուրելի պատմական դատավճիռներ են գործադրվում Մերձաւոր Արեւելքում, նոյն դատավճիռներն էլ կատարւում մեր մերձակայ արեւելքում. Միջին Ասիայից Թուրք ցեղերից ոմանք հազար տարի սորանից առաջ եկին իբրեւ Թուրան Իրանը կոխկռտելով անցին դէպի Փոքր Ասիա, ուր մահմէդական արաբները Բաղդադում հիմնել սարքել էին մի փառաւոր խալիֆայութիւն և ծուլութեամբ ու հեշտասիրութեամբ վայելում էին աշխարհիս զուարճութիւնները. Թուրքը յափշտակեց Արաբի ձեռքից նորա իշխանութիւնը և հարստութիւնը և ոչ միայն այդչափ, այլ մինչ յառաջ խաղալով նուաճեց մաս առ մաս նախ ծոյլ ու անփոյթ Բիւզանդի կայսրութիւնը, յաղթեց ու ոտքին տակն առաւ Բուլղարիան, Սերբիան, Ռումանիան, Հունգարիան մինչեւ որ գնաց պաշարեց Աւստրիայի մայրաքաղաքը՝ Վիեննան։ Այսօր Պուտա Բէշտ գնացող ամեն մի անձ կը տեսնէ այնտեղ Գիւլ-Բաբա կոչուած կրկու մինարէներով զարդարուած գեղեցկաշէն մզկիթը իբրեւ յիշատակ և ապացոյց ժամանակով այնտեղի Թրքական գերիշխանութեան։ 400 տարի սրանից առաջ դողում էր Եւրոպան Թուրքի վախից. Բայց ա՞յսօր. Այսօր Ալի-Օսմանի հզօր պետութիւնը ծերացած թուլացած մերձ ի մահ եղած կորսընցընում է իր մարմնի անդամները կտոր կտոր. Նա կորցրեց Հունգարիան, Ռումանիան, Սերբիան, Բոսնիան, Յունաստանը, Կրիտը, Կիպրոսը, Եգիպտոսը, Բուլգարիան, եւ հիմա էլ կորցնում է Մակեդոնիան, ու շուտով էլ կը կորսնցնի Պոլիսը և նոյնիսկ Փոքր Ասիան ու վերջապէս շունչը կը փչէ.

Մենք հայերս պէտք է հասկնանք այս բանը ու ըստ այնմ վարուինք.

Ուրեմն ո՞րն է մեր խելացի վարուելու եղանակը.

Ամենատես Նախախնամութիւնը հազար տարիներով պահել է մեր հայ ազգը անթիւ պատուհասների և ցաւերի մէջ մինչեւ այսօր ու ունի Աստուածային այն Նախասահմանութիւնը, որ մենք ժրաջան, մտաւոր ու մարմնաւոր կերպով յառաջդիմասէր հայերս պէտք է Արեւելքի մէջ մեզ շրջապատող ծմրած անկիրթ ազգերին համար բարի օրինակ և լուսատու ճրագ լինենք.

Մեր այս պատմական և բնական նպատակին հասնելու համար արդէն մենք հայերս անգիտակից բնազդումով գործում և վարվում ենք. Ի՞նչ է պատճառը որ մեր դրացի Թուրք քուրտ, պարսիկ, չէրքէզ, լազ, ասորի և միւս ազգերը տգիտութեան մահուան զերեզմաններումը թաղուած մրափում են, իսկ մենք հայերս թէ՛ Պարսկաստանում, թէ Տաճկաստանում և թէ Կովկասում մեծից և հարուստից սկսած մինչեւ վերջի գիւղացին և աղքատ բեռնակիրը վառուած ենք այն եռանդի կրակովը, որ մեր ամեն որդիքը թէ՛ աղջիկները ինչքան կարելի է համալսարանները վերջացնեն, ամեն տեսակ գիտութիւն սովորեն, հարստանան, աշխարհիս գործելու միջոցներր ձեռք անցնեն և թւով էլ աճին բազմանան։

Սակայն ինչպէս ծծեռնակը բոյն է շինում բնազդումով առանց իմանալու թէ այդ բոյնի նպատակն ինչ է, նոյնպէս էլ մենք հայերս անգիտակցաբար գնում ենք մեր ճանապարհը լոկ բնազդումով. Բայց որովհետեւ Աստուած մարդս անասուններից վեր դասելով շնորհել է նորան խելք ու բանականութիւն, նա էլ պէտք է իր խելքովն ու փորձառութեամբր նկրտի դէպի իր նպատակը

Մեր վերնագիրը դրինք «Հայտութիւն»: Բազում մէջ մեծ անհելի արիւնհեղութիւն եղաւ. Այդ խըստ ցաւալի դէպքի արտաքին գործիքը այնտեղի Թուրքերն էին. Արդ ի՞նչ. Պէ՞տք է որ մենք հայերս Թուրքերից վրէժ առնելու համար զինուինք ու այստեղ այնտեղ Թուրքեր կոտորենք. Ոչ՛ք ոչ երբէք կերպով մտածենք այս ծանր նիւթի վրայ. Եթէ այնտեղերը ուր հայերը բազմութիւն են յարձակուեն Թուրքերի վրայ եւ նորանցից քիչերին կամ շատերին սպանեն, միթէ՞ Թուրքերը այդ պատիժը կուլ կուտան ու կը մոռնան. Երբէք. Նորանք էլ կգան. ուր որ իրանք շատւոր են, հայերին սպաննել. և հայերն էլ կրկին Թուրքերին կը կոտորեն. և այսպէս բոլոր Կովկասի մէջ քաղաքներում, գիւղերում, փողոցներում ու ճանապարհներում, ցերեկները և գիշերները հայու և Թուրքի արիւն կը հոսի, երկու առիւծներն իրար կպչանեն, կուտեն. կը կրծեն և կը մնայ միայն նորանց պոչերը հողի վրայ: Եւ ով կը խնդայ ու կուրախանայ. Մեր Թըշնամին.

Սա էլ պէտք է մենք հայերս պարզ իմանանք, որ հայ ու Թուրքի մէջ տեղի ունեցած մի այդպիսի աւերիչ խռովութիւնը սոսկ ռուսաց սահմաններին մէջ փակուած չի մնալ. անտարակոյս կը գանէ սահմանի արձագանք նաեւ Տաճկաստանում. Եւրոպայի քաղաքագիտութեան այն մասն էլ, որ յառաջդիմասէր հայերի կորուստն է փափագում, կուրախանայ և ուզղակի ու անուղղակի կերպով կը գրգռէ հայերին և Թուրքերին որ իբար բնաջինջ անեն,

Հասկանանք այս սոսկալի վտանգը ով հայեր, հասկանա՛նք. և ամեն կերպով աշխատինք որ Կովկասի հայերը և թուրքերը միասին մէկտեղ ժողովուած երգում և ուխտ անեն իրար հետ հաշտուել ու հաշտութեամբ ապրելու։ Եւ եթէ մի տգէտ գրգռուած հայ կամ թուրք անմիտ վրէժխնդրութեամբ միւս կողմից մի անձ սպաննէ, միմիայն այդ տգէտին պատժեն և ոչ թէ ազգ ազգի դէմ հանգնեն։

Մեզ հայերիս պէտք է թուով բազմութիւն, գիտութիւն, հարստութիւն և բարուց բարւոքում։

Արր. Ամիրխանեանց

ԽԱՂԱՂԱՍԷՐ ՆԻԿՈԼԱՅ

—○○—

օրթ-Արթուր ինկա՛ւ... հաղորդուեցաւ թէ՝ ցարը այնքան վշտահարուած է, որ վճռած է անպայման խաղաղութիւն կայացնել: Մակսին ատոր փոխարէն. քանի մը չարաթ վերջ լսեցինք նոր բանակի առաքման տարաձայնութիւններ ... Բաւական չէին արտաքին ոճիրներն ու նախաճիրները. ականատես եղանք նաեւ յունվար 9/22ի և յաջորդական օրիւրու ներքին գործուրելի կոտորածներուն։

Ամեն կողմէ տեղացին բողոք, դադարում պատերազմի և այլն. մինչեւ հասաւ Մուքտէնի և Դիէ Լինկի ցրատումը, որոնց մէջ երկուստեք տրրուած զոհերը 100.00 ը կանցնին եւ ուր ռուսական բանակը, բացի հազարաւոր վիրաւորներէ և սպաննուածներէ, տուաւ ճարոնական բանակին ձեռքը անցածին քանակութեամբ ռազմամթերքի հետ միասին՝ աւաւել քան 40000 գերի. կորուստներ, որ եթէ րոպէ մը միայն լրջօրէն խորհինք, պիտի տեսնենք թէ այնքան ալ թեթեւ բաներ չեն՝ մանաւանդ՝ ռուսականին նման պարտուած ու ամօթհարուած բանակի մը համար...

Հեռագիրները հաղորդեցին ցարին վիճակը—յուսահատ ընկճուած, գետնահար. գրկելով ինքզինքը սնունդէ, ամեն տեսակ հաճոյքէ. ծանր մտատանջութեանց տակ ճնշուած և... անդառնալի որոշման մէջ՝ խաղաղութեան բանակցութիւններ սկսելու Միքատոյի հետ...

Այս բոլորը կարդացինք, լսեցինք և յուսացինք, ահա՛ դեռ երկուան հեռագիրը, խորտակելով այդ բոլորը կը յայտարարէ թէ՝ ցարը ստորագրած է հրովարտակ մը՝ Մանչուրիա զրկուելու նոր զինուորահաւաքի համար՝ հինգ նահանգներու մէջ—Վարշավա, Կիեվ, Մոսկուա, Վորոնէժ և Կազան...

Ի՞նչ բան ստիպեց զինքը այսպիսի յանկարծական մտափոխութեան դիմել... Գաղտնիք մը չէ երբեք, մէկէ աւելի անգամներ ծանրացած ենք այդ խնդրին վրայ—հրէշակերպ մեծաւորներու ստիպումն ու բռնադատումը—այո՛ բռնադատում իր վրայ՝ հակառակ ինքնին ինքնավար բռնապետ մը ճանչցուած ըլլալուն, և եթէ խորհինք թէ այդ ստորագրումը բոլորովին յօժարակամ էր, թերեւս սըխալինք, հոգ չէ թէ ըլլայ ան մարդկութեան առաջ ստոր ու անպիտան գործ մը — որովհետեւ Մարիոնէտ մըն է ան. Վլատիմիրներու, Ալէքսիսներու և նմաններու ձեռքը...

Եւ ահա աւանկ մէկու մըն է որ յանձնուած է 150 միլիոն ժողովրդի մը կառավարումը, անոր դժբախտ ճակատագրին սահմանումը, անոր յոյսն ու փրկանքը, անոր ներկայ և ապագայ մարդավայել կեանքի մը բոլոր հեռապատկերները...

Պատերազմը պիտի շարունակուի՛ անպայման, ի՛նչ գնով որ ալ ըլլայ, կը պոռան ռուս աստիճանաւորները, իսկ Միքատօն, իր ճարոնական բանակին ուղղած մէկ շնորհաւորական հրովարտակով՝ գովելով հանդերձ անոնց գերազանց արարքները, ապագային «աւելի մեծագոյն սխրանքներ» ակնկալելու բաղձանքներ կը յայտնէ...

Միեւնոյն ժամանակ Ֆրանսական ազգայնական մամուլը, իր դաշնակցին պատիւը բարձր պահելու տենդահատ թափով, կը-յայտարարէ՝ որ ճարոնական յաղթութիւնները ո՛չ միայն Եւրոպայի, այլ «աշխարհի հաւասարակշռութիւնը» խախտեց ու կը թելադրէ Մ. Նահանգաց գալ եւ աջակցիլ խաղաղութեան հաշտարար գործին, սա պայմանով միայն՝ որ այդ խաղաղութիւնը Ռուսաստանի զինուորական բրէստիժը վարկաբեկող պայմաններու տակ չըլլան, — այլ համահաւասար զոհողութիւններով...

Գեղեցիկ մտածնունդ... բայց խնդիր է թէ՝ Միքատօն կը համակերպի՞ այդպիսի որոշման մը. — Ի հարկէ ո՛չ, որովհետեւ ատի, այսքան հոյակապ յաղթանակներէ վերջ այդպիսի համաձայնութիւն մը բացարձակ նախատինք մը պիտի ըլլար ամենէն աւելի Թօկօյի, Օեամայի, Նօկիի եւ Օքույի քաջայաղթ բանակներուն, որոնք պատերազմը բերին հասցուցին մինչեւ իր ներկայ շըրջանին—քայլ մը միայն ասդին վերջնական պսնծալի յաղթանակէն։

Ո՛չ. ռուս մեծաւորներու այս գաղտագողի թելադրանքները անհետեւանք են գլխովին ու Միքատոյի վճռական պատասխանը այսուհետեւ պիտի ըլլայ. — խաղաղութիւն առանց պայմանագրութեանց, առանց ճարոնական զիջողութեան...

Մ. ԾՈՂԱԿ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Թէհրան 2 փետրվար

Յունուար 27ին, հինգշաբթի օրը, մի մասնաւոր տան մէջ տեղւոյս մի խումբ սիրողներ (կանայք և տղամարդիկ խառն), յօգուտ բարեգործական նպատակի տուին մի մասնաւոր ընտանեկան երեկոյթ, բաւական հարուստ ծրագրով։ Բացի երգուած երգերից և կարդացուած ճառախօսութիւնից՝ ջութակի վրայ նուագում էր նաեւ մի պարոն, իսկ ֆլէյտի վրայ մի ուսուցիչ։ Հանդիսականները յրուեցան գոհ տպաւորութեան տակ։ Այդ երեկոյթը յատկապէս աչքի էր ընկնում և եզակի խնդութիւն պատճառում իւրաքանչիւր հանդիսականին նրա համար, որովհետեւ Թէհրանում առաջին անգամն է մի գործ, մի սիրելի ու պաշտելի ձեռնարկութիւն, որ առաջ է ընթանում մասնակցութեամբ երկու սեռերի նախաձեռնողների. այո, եզակի է մեզ մօտ այդ գործը իր տեսակների մէջ որովհետեւ իգական սեռի կողմից առաջին անգամն է, այսպէս միահամուռ ձգտումն նկատուած սրտական սնապաշտութիւն և հայեացքների մռայլ անթափանց քօղը պատռելու։ Ուստի նախ ցանկանք նրանց եռանդ, թափ, կրակ և ապա սպասենք յաջող ու բեղմնաւոր գործունէութիւն երեկոյթները նախաձեռնողներին այսու յայտնում ենք մեր անկեղծ և խորին շնորհակալիքը։

Ի դէպ յիշատակենք այստեղ և տեղւոյս ուսուցչական խմբի զանազան «բարեհաճ մասնակցութիւններով» տուած «Ոճրագործի ընտանիքը» ներկայացումը, որի մէջ յատկապէս աչքի էին ընկնում իւրեանց կոմիկ-միմիկայով (դրամա և կոմիկութիւն) յայտնի ողբերգակ պարոնները...

Ա. ԱՄՖԻԹԵԱՏՐՈՎ

—※※—

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՊԱՎԼՕՎՆԱ

(Տօնախմբութիւն)

—)o(—

(Պրագիտի յիշողութիւններից. Ամրան արկածներ բաւական տարօրինակ հասարակութեան մէջ)

—)o(—

(Թարգմ. ռուսերէնից)

17

Դ.

(Շար. նախորդ թիւէն)

Ցզամարդիկը լռում էին։

Բուլոււնը հազաց եւ սկսեց ցած ձայնով, կարծես ներողութիւն խնդրելով, բայց հակառակ համոզման.

—Բայց եթէ ես չեմ կարողանում ըմբռնել այդ հոգեկան եղբայրութիւնը, որը դուք տեղծում էք ձեր շուրջը։ Ես անկարող եմ երեւակայել սէր դէպի կինը առանց սեռական զգացումի. թող այդ ոչ բոլորովին սեռական զգացում լինի։ Այդ ֆիզիկ է վայրենութիւն է, անճոռնութիւն, գէշ է։ Բայց որ կարելի է կնոջ հոգով սիրել եւ չուզենալ նրա մարմինը տիրապետել, ներեցէք. դրան իմ խելքս չէ հասնում, ինչպէս եւ չեմ կարող հաւատալ որ իր մարմինը սիրած մարդին խնայող կինը կարող է հոգով սիրել։ Դրանից կարելի է եզրակացնել որ դուք ձեր հոգին աւելի գիտութեամբ էք յանձնում ուրիշին եւ հոգեկան կապերը աւելի քիչ էք գնահատում քան թէ մարմնի սովորութիւնները եւ տրամադրութիւնները։

Վիկտորիա Պավլօվնան պատասխանեց։

—Դուք սխալվում էք, Բուրունիկ. ես ոչ միայն այդպիսի անմիտ գնահատում չեմ անում, այլ սիրային խնդիրներում ես բոլորովին հաշւի չեմ առնում այն ինչ որ հրամայում է մարմինը։

—Էհ ուրեմն այդ ձեր բախտն է որ մի այդպիսի անկիրք հրէշ էք ծնվել, բարկութեամբ միջամտեց Բուրունը։

—Բայց ես առանց կրքի չեմ. Ջրղայնօրէն պատասխանեց Վիկտորիան. ինչ է այդ դուք բոլորդ էլ պարոններ, պարծենում էք ձեր կիրքերով. կարծես ինչ որ ազնւութիւններով. եւ վեհութիւններով։ Միխիթարվեցէք Բուրուն, ես շատ լաւ գիտեմ թէ ինչպէս աչքերը պղտորվում են համբոյրի տակ, թէ ինչպէս մարմինը փշաքաղվում է մի ձեռք սեղմումից, թէ ինչպէս մարդ ամբողջովին ջերմութեան մէջ է ընկնում հաճելի մարդին մտարերած պարագային։ Եւ ահա այստեղ է որ պէտք է գիտենալ սեռական զգացումը զատել սիրելուց։ Դրանք երկու բոլորովին իրար հակառակ ուժեր են։ Իսկ ես մտածում եմ որ նոյնիսկ իրարու թշնամի ուժեր։ Ես ձեզնից թագնվելու պէտքը չունիմ. Ես առանց կրքի չեմ ինչպէս երեւակայում են Բուրունը եւ իր նմանները եւ սուրբ էլ չեմ ինչպէս երեւակայում են Կլլէպովը, Շէլէպովը եւ ուրիշները, որոնք կաթից այրվելով, ջուրն էլ են փչում: Միայն այդ կրքոտութիւնից, այդ նկարագրից, որով դուք պարծենում էք, ես ամաչում եմ. եւ իմ կամքիս ամբողջ ուժովը 27 կողպէկների տակ եմ գոցում, ու հեքիաթի թագուհու նման, բանալիները նետում շատ հեռուն։ Որովհետեւ հէնց որ ես մի փոքրիկ քայլ անեմ դէպի այն կողմը եւ մենք ոչ թէ հոգեկան եղբայրութիւն կունենանք այլ անբարոյականութեան մրցում։

Եւ մեր հոգեկան եղբայրութիւնը, դուք լաւ ասացիք Բուրուն, ես երբէք սիրաբանութիւններով չեմ սրբապղծի:

Մրցման միջոցին մէկը կը տիրապետի ինձ, միւսը քիթը կախ կը մնայ։ Որովհետեւ ես ոչ Մեսզալինա եմ եւ ոչ էլ Ցէրցէա. ինչպէս մեծարում են ինձ ձեր տիկինները:

Ես մի անգամ կարդացի մի պատմական ակնարկ. վերջին Թափառական ասպետ Ուլրիխ Ֆօն Լիխտէնշտէյնի մասին։ Այդ մարդը յիմար բայց մեծ սիրոյ մարդ է եղել։ Եւ ահա նա, ինչպէս եւ ես ձեր խոնարհ աղախինը. ոչ շատ խելացի. երբէք չի կարողացել հաշտվել այն մաքի հետ թէ՝ սէրը եւ սեռական զգացումը միեւնոյն բաներն են. Եւ դրա համար իրեն յաւիտենապէս սիրած կընոջ նա երբէք չէ տիրացել եւ շատ պէտք է զղջար ու վշտանար եթէ այդ կինը յանկարծակի թուլութիւն ցոյց տար նրա սրտերը պսակելու համար։ Նոյն միջոցին նոյն մարդը ամուսնացած էր եւ ունէր բազմաթիւ երեխաներ, որովհետեւ կինը առել էր հէնց նրա համար, որ իր հոգուն չըտիրապետէր։ Այդպէսով նա իր սէրը մի դրամատան մէջ էր պահ տուել, իսկ սերնդի շարունակութիւնը ուրիշ։ Տեսնում էք Բուրունիկ, ուրեմն տղամարդիկ էլ կան իմ հայեացքներով։

—Միայն այդ կասկածելի է մրթմրթաց Զվերինցեւը։

—Ի՞նչ։

—Այն որ ասպետը կը վշտանար, եթէ իր Դուլիցինէն վզովը կախվէր։

—Դուք կարծում էք. երեւակայեցէք Միխայիլ Ալեքսանդրովիչ, հէնց

Ծիծաղելին այն է, որ մենք սոյն խօսքերով ծաղրուս ենք նրանց, նախապէս ի հարկէ համոզուած լինելով, որ Թէհրանի բեմի վրայ որպէս սիրողների խաղ անկարելի է նրանց խաղացածից աւելին ակնկալել՝ իսկ նրանք խորապէս հուատացած են որ հէնց նոր են հիել Պետեր. բուրգի մեծ թատրոնի բեմից և վազել Թէհրան . . .

Գոնէ մենք խորհուրդ կտայինք նրանց որ կարողանային հանդիսականներին դրաւիլ և ոչ թէ իրենց հպարտ ինքնահաւան դիրք բռնելովը խրտնեցնէին ժողովրդին ու փայլեցնէին դահլիճը իւր ճոխ դատարկութեամբ. Ցանկանում ենք նոյնպէս յաջողութիւն ուսուցչական խմբին։

ՏԵՐՈՒԿ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՍԼԻՎԷՆ . 11 Մարտ

Փետրուար 24ին տեղւոյս Սրբ. Ստեփանոս եկեղեցւոյն մէջ տօնուեցաւ Վարդանանց յիշատակը։ Յետ աւարտման եկեղեցւոյ ազգ. երկսեռ վարժարանին մէջ երկսեռ աշակերտները ճառախօսեցին փոքրիկ ոտանաւորներ։ Յետ ճառախօսութեանց բեմ ելաւ տնօրէն Տ. Արմէն Շիտանեան որ բաւական ուրախ խուզարկութիւններ ձգեց ժողովրդի սրտին մէջ մէկ խօսքով արտասանեց Վարդանի քաջագործութիւնները, Վասակայ մատնիչութիւնը, եւ պարսիկներու չարագործութիւնները Հայաստանի մէջ. ճառախօսութիւնը վերջացաւ գեղեցիկ երգերով։ Ժողովուրդը մեկնեցաւ վարժարանէն ուրախ սրտով և կսպասէին երեկոյեան ներկայացման.

Այն օր բոլոր հայ ժողովուրդը խանութներ գոցած էին և ամեն հայ որ հայ անունը կը կրէր փութացած էր պատարագի արարողութեան և հանդէսին ներկայ գտնուիլ։ գիտէինք թէ ամեն հայու վրայ պարտականութիւն մը դրուած էր։

Երեկոյեան ժամերը կը մօտենային կամաց կամաց, և ահա հասաւ ժամանակը։

Ժամը 9ն էր. խուռն բազմութիւն լեցուած էր ազգային վարժարանին մէջ։ Յանկարծ բացուեցաւ վարագոյրը, ինչպէս Յազկերտը բազմած էր իր գահին վրայ և հայոց նախարարները առջեւը կը հրամայէր որ իրենց կրօնքն ուրանան և ընդունին արեւապաշտութիւնը և ահա բացուեցաւ երկրորդ, երրորդ և չորորդ վարագոյրները. ներկայացումը պատրաստուած էր յաջող կերպով։ Վերջացաւ ներկայացումը։ Եւ ահա բեմ ելաւ Պ. Թորոս Մկրտիչեան խրախուսեց ժողովուրդը իր սիրուն խօսուածքովը, ընդարձակեց, հայկական յեղափոխութիւնը. անցաւ Սլիվէնի երիտասարդութեան վրայօք պատմեց թէ երիտասարդութիւնն է որ ժողովուրդը կը զարգացնէ և նախ պէտքութիւն մը ունի ընթերցարանի մը որ փտացած երիտասարդութիւնը զարգացման գաղափարը ստանայ. բայց ուր է այս բառերը լսողը. չկայ Սլիվէնի երիտասարդութեան մէջ այս գաղափարը. ճառախօսը վերջացուց իր ճառախօսութիւնը։ Բեմ ելաւ Տ. Միհրան Համամճեան, իր համեստ խօսուածքներովը ժողովրդին սիրտը գրաւեց, հասկցուց ժողովրդին թէ եկեղեցիին և վարժարանին այնպիսի խնամք տանելու են։ ինչպէս մարդ մը կը խնամէ ինքզինքը։ Ժամը գիշերուան 1ն էր երբ ժողովուրդը մեկնեցաւ ազգային սրահէն։

Երկար ժամանակէ ի վեր պէտքութիւն մը ունէինք Տ. Յարութիւն Պօղոսեանի մը պատ. թաղ. խորհրդոյ ատենապետ. և ահա հասաւ ժամանակը, և Տ. Յարութիւն Պօղոսեանը ընտրուեցաւ պատ. թաղ. խորհրդոյ ատենապետ, չատ ուրախալի է ըսել որ վ. Յարութիւն Պօղոսեանը չխնայեց իր ջանքերը, վարժարանին և եկեղեցւոյ, աշխատեցաւ այն, չափ որ վերջապէս ընդունեցաւ ժողովրդէն այս անունը «արժանի է այս մարդը ատենապետութեան մը»։

Տիար Պօղոսեանը և տնօրէն Արմէն Շիտանեանին հետ ձեռք ձեռքի տուած, աշխատեցան ազգային երկսեռ մանուկները առաջին անգամ ներկայացում տալ „Հայաստանի յեղափոխութիւնը" և երկրորդ անգամ Վարդանանց պատերազմը։

Եւ մենք պէտք է շնորհակալութիւն յայտնենք այս անձերուն որով օգտուեցաւ թէ ազգը և թէ ազգային մանուկները։

Միհրան Ա. Խաչատուրեան

ՖԻԼԻՊԷԻ

Գրասիրաց Եղբայրութիւն

(Հաստատուած 1883ին)

—o—

Ընթերցարանը բաց է բոլոր գիշերները, կիրակի և չորեքշաբթի գիշերներէ զատ։

Կիրակի բաց է ամբողջ օրը, տօներուն կէս օրէն ետքը միայն։

Մատենադարանէն գիրք կը տրուի կիրակի առաւօտները։

Հայ հեղինակներէ շնորհակալութեամբ կտտայուին նուէրներ։

Վարչութիւն

ՍՐԱՀ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ի նպաստ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ» ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻ

Մարտ 19ին, այս գիշեր, ժամը ճիշդ 9ին, առաջնորդութեամբ պ. Վ. Պապեանի պիտի ներկայացուի՝

ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Ողբերգութիւն 3 արար

Երգ և պար Օր. Քաթինայի կողմէ և ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը

ԿՌՈՒՆԿ

—○—

Լոյս տեսաւ «ԿՌՈՒՆԿ» գեղարուեստական (երաժշտութիւն, ճարտարապետութիւն եւն) հատորհայ եւ պատկերազարդ հանդէսին առաջին թիւը,

«Կռունկ»ին սոյն առաջին թւոյն բովանդակութիւնն է՝

այն ժամանակ հաւատացի, երբ ձեզ այդ ասպետի դերում երեւակայեցի։

-Համա կասէ՛ք։

—Ճիշտ։ Եթէ ես հիմա ականջիդ փսփսամ Միշել, բաւ է, ինչ որ կոարտվեցինք. մի քիչ ուշ եկէք ինձ մօտ, ես ձերն եմ։

Այդ ձեզ երջանկութիւն կը տա՞յ։ Ի հարկէ սկզբում կուրախանաք.. կը կարմրիք... բայց յետոյ եւ կը տխրէք. պարապ եւ դատարկ կերեւայ ամէն ինչ, մտածելով թէ, մեր մէջ վեց տարի չարունակ ինչ որ փայլուն, սիրելի, մի առանձին բան կար, որ ես երբէք ուրիշ կանանց հետ չէի զգացել. իսկ հիմա այդ լուսաւորը խաւարեց, նա էլ ինձ համար նոյն է, ինչ որ ուրիշ կիները եւ ես էլ նրա համար վայրկեանական քմահաճոյքի մի սիրեկան։ Էլ ո՞ւր կարող եմ ես հոգիս մխիթարել, քանի որ մեր մէջ ստեղծվեց նոյնը ինչ որ իմ եւ կալածներիս տէր կնոջս միջեւ է։ Ու սիրտդ պիտի կծկվէր. որ մենք այնքան իրար լաւ ճանաչում էինք, սիրում էինք իրար իբրեւ երկու մարդիկ, եւ ահա մի վայրկեանում այդ փայլուն հաւասարութիւնը ոչնչացրինք եւ մարդ ու կնիկ դարձանք։

Ու Վիկտորիան ծիծաղեց։

—Չէ, չէ. Պապ. այն ինչ որ ես ասում եմ ասպետի եւ քո մասին. այդ սուտ է... բայց այն ճշմարիտ է պարոն, որ ես ճանաչում եմ այդպիսի մի ասպետի, որը ինձնից հրաժարվեց։ Թէ ո՞վ է այդ մարդը ես ձեզ չեմ ասի։ Նա ձեզ ամէնքիդ էլ ծանօթ է բացի Ալեքսանդր Վալէնտինովիչից. իսկ դուք այր մարդիկդ այդպիսի պարագաներում չատ յիմարօրէն ծաղրող էք... իսկոյն Յովսէփ գեղեցկին եւ Պետափրէսի կնոջը մէջ տեղ կը հանէք։ Իսկ այստեղ ընդհակառակը այդ տեսակ բան չը կար Յովսէփը միշտ տանջվում էր Նպատակին հասնելու համար իսկ Պետափրէսի կինը ասում էր, հեռացիր անամօթ։ Բայց գիտէի եւ զգում էի որ պարոնը լրջօրէն չէր տանջվում, այլ ձեւակերպութիւն, նա խապաչարված լինելով, որ առանց այդ տեսակ ձգտումների սիրային տանջանքը լիակատար չէ. դրա համար էլ փորձեցի. լաւ ասում եմ ես, կէք այսինչ տեղը, ձերն եմ. ամբողջ կեանքովս չեմ խոստանում այլ մինչեւ ինձ ձանձրացնէք։ Այդպիսի բան չէր սպասում, չարեց. բայց վերջը ուշքի եկաւ, մի քանի լաւ խօսքեր արտասանեց եւ հիացած հեռացաւ։

Յետոյ էլի վերադարձաւ մթագնած —գիտես ինչ կայ Վիկտորիա դրանից յետոյ կեանքիս մէջ ինձ համար էլ ոչ մի բաղձալի բան չի մնայ։ Էհ դուք ինձ այդպէս երդվեցիք. ուրեմն քեզ էլ չեմ բաղձալու։—Էլ ինձ բաղձալու ինչ պէտքը պէտք է ունենաք. քանի որ ես ձեր սեփականութիւնը պէտք է դառնամ։

—Բայց այդ չատ տխուր կը լինի իմ կարծիքով էլ ուրախ չը պէտք է լինի.. խօսեցինք, խօսեցինք եւ համաձայնութեան եկանք։ Վիկտորիա, խնդրում է նա, քո խոստումը չեղած համարենք. ինչպէս իմ կողմից բանութեամբ կապված ։ իսկ իմ յիմարութեան համար ներիր ինձ։ Ես չափից աւելի եմ գնահատում մեր բարեկամութիւնը, որ կարողանամ բաւարացնել։ Չէ պապ եթէ ասպետդ քեզ ճիշդ չէ երեւում, դու սլաւօնական եղբայրանալը յիշիր։ Տես ուր է սէրը. իրար եղբայր եւ քոյր ճանաչողների մէջ. եւ զօրեղ է նա, որովհետեւ սեռական զգացմունք չը կայ. ու զօրեղ է քան ամուսնական կապերը։

Բարի գիշեր, ուշ է. քնանալ եմ ուզում,

Նա արագութեամբ մեր ձեռքերը սեղմեց եւ մթութեան մէջ անհետացաւ,

—Վիկտորիա Պավլօվնա, կանչեց Բուրուեր։

—Ի՞նչ կայ։

—Այդ ամէնը ձեր տէօրիայի մէջ լաւ է. սէրը առանձին, սեռական զգացումը առանձին. բայց գործնականի մէջ ինչպէ՞ս է։

—Էհ, սիրելի Բուրուեր այդ ձեզնում այր մարդու կեղծաւորութիւնն է ազդակում։ Եթէ այր մարդու համար գործնական բաժանումը դժուար լինէր այն ժամանակ աշխարհում հանրային կիներ պահող հիմնարկութիւնները գոյութիւն չէին ունենայ եւ ոչ էլ հասարակական նկարագրի զոհեր տեղի...

—Լաւ այդպէս այր մարդիկ, իսկ կիները, չարունակեց եւ խայթիչ կերպով ճչաց Բուրուեր։

—Շատ առաջ մի գնա... բարկացած մռնչեց Միխայիլ Ավգուստովիչը, իսկ իշխանը հեւանդագին հառաչեց։

—Ինչպէ՞ս դուք այդպէս անյարմար

—Իսկ դուք ամազոնկաների մասին կարդացե՞լ էք։

—Այո, ի հարկէ...

—Էհ, նրանք չէ՞ որ կիներ էին։ եւ գնաց։

Մենք բոլորս երկար լուռ էինք։ Իշխանը ջղայնօրէն չրջագայում էր ճեմելիքում. Միխայիլ Ավգուստովիչ բարկացած փնչում էր։ Բուրուերը ծնկներին յենված դանդաղօրէն օրօրվում էր։

(Շարունակելի)

—❀❀—

Խնդացիր . . . Գ. Փրոֆ. Գալֆաեան
Երգ (Կռունկ) . . . .
Տ. Վէնսան տ'Էնտի կը հովանաւորէ «Կռունկ»ը . . . . . .
Հայ ժողովուրդն և իր գեղարուեստական դերը . . . . . .
Հարց Ա. Խնդեան (անսկիզբն էակից եւն) . . . . . .
Տ. Գոնսթան Մուայօ կը հովանաւորէ «Կռունկ»ը
«Խազ»երը . . . . Սա Դա-Նա
Բարիզի Հայ յիշեցին . Ա. Կիլպէր
Սէզար Ֆրանք . . . Վէնսան տ'Էնտի
Նուագ (դաշնակի) . . . Սէզար Ֆրանք
Տաճկ. Թատրոնը . . . . Ա. Թալասօ
Երգ մանկական . . Գ. Փարթամեան
Մ. Մաքսուտեան (օղբ. գիրաս.) Գ. Փ.
Սքօլա Քանթօրօմ . . . . X. X. X.

«Կռունկ»ը քաղաքականութեամբ չի զբաղիր: «Կռունկ»ին նպատակն է

1. Հայ արուեստը ճանչցնել հայուն
2. Եւրոպ. արուեստը ճանչցնել հայուն
3. Հայ արուեստը ճանչցնել Եւրոպաին

«Կռունկ»ը, հետեւաբար երկու լեզուով կը խօսի՝ Հայերէն ու Ֆրանսերէն: «Կռունկ»ը հայ եւ օտար աշխատակիցներ կունենայ:

«Կռունկ»ը ֆրանսացի ականաւոր անձնաւորութեանց հովանաւորութիւնը կը վայելէ: «Կռունկ»ն իրեն պարտք կը համարի բանալ իր էջերը, անխտիր, այն ամէն յօղուածներու եւ աշխատութեանց համար, որոնք Հայուն գեղարուեստական յատկութիւններն ի վեր հանելու ձգտումով ներշնչուած կըլլան:

«Կռունկ»ին պարտին բաժանորդագրուիլ այն ամէն հայերը որոնք կուզեն իրենք ալ իրենց կարգին նըպաստել Հայ Վերածնութեան փըթթումին նուիրուած ձեռնարկի մը, եւ որոնք կուզեն գեղարուեստի երփներանգ դրօշին վրայէն ընդնշմարել գէթ մեր բարոյական ազատագրումին նախաշաւիղները:

«Կռունկ»էն մէկ օրինակ, իբր նմոյշ, ձրի պիտի ղրկուի ամէն անոնց որ կը հաճին մեզ իմացնել իրենց հասցէն:

„Կռունկ“ին տարեկան բաժանորդագինն է՝

Եւրոպայի համար	10 ֆրանք
Ամերիկայի համար	2 տօլար
Ռուսիոյ համար	4 ռուբլի
Տաճկաստանի համար	50 Ղրշ.

Դրամ եւն ղրկել հետեւեալ հասցէով՝

Proff-Kalfaian Directeur Redacteur du GROUNG 159 Boulevard Montparnasse Paris

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

«Թան»ը կը հաղորդէ որ Մարէշալ Օեաման, թղթակցի մը հետ տեսնուելով, հետեւեալները ըսած է:

«Անձամբ ես ռուսները շատ կը յարգեմ, մանաւանդ զինուորները: Անոնք լաւ կը կռուին: Չինաստանի հետ պատերազմած միջոցներուս ես երբ հրամանատար էի, մէկ զօրաբաժինով մը Բորթ Արթուրը հինգ ժամուան մէջ գրաւեցինք: Այս անգամ հետեւանքը կը ցուցնէ որ ռուսներու և չինացիներու միջեւ շատ մեծ տարբերութիւն կայ, և մեր զօրքերն ու սպաները իրենց պարտականութիւնը կատարեցին ինչպէս որ կպատշէինք»:

.˙.

Գերմանական կարեւոր թերթի մը թղթակիցն հետեւեալը կը հաղորդէ Բեթերսպուրկէն:

«Բարձրաստիճան անձ մը որ շատ կը յաճախէ պալատ, զիս վստահեցուց որ ցարը հաշտութիւն չի ուզեր այլ անպայման կուզէ որ պատերազմը շարունակուի մինչեւ վերջը: Այս պարագաներու մէջ ինչ տեսակ հաշտութիւն ալ որ կայանայ Ռուսիոյ համար ամօթալի պիտի ըլլայ:

Գալիք շաբաթներու մէջ հազիւ Ռուսիա կարենայ հասկնալ թէ Մուքտէնի սարսափելի պարտութեան վերջը որչափ զօրք ողջ մնացեր է: Օպօյակօյոր մինչեւ օրս այդ մասին ճիշդ տեղեկութիւն չունի: Մինչեւ որ մենք չիմանանք մեր ողջ պրծած զինուորներուն թիւը չի պիտի կարենանք որոշել պատերազմը պիտի շարունակուի թէ ոչ:

Երբէք Ռուսիան հաշտութիւն չի կոյացնէր Ճաբոնիայի ուզած պայմաններովը: Մենք երբէք չենք համաձայնիր Ճաբոնի վճարել կէս միլիառ ռուբլի պատերազմական տուգանք: Մենք երբէք Ճաբոնի չենք զիջանիր Սախալին կղզին ամբողջ և ոչ ալ կը հանդուրժենք որ Ճաբոնը խառնուի մեր Խաղաղական Ովկիանոսի նաւատորմիղի ուժեղացման չափին: Ռուսիան դեռ այնքան թոյլ չէ որ ստիպուած ըլլայ ամէն տեսակ պայմանով հաշտութիւն կնքելու»:

Պէտք է գիտնալ՝ որ միայն գերմանացիք են որ կուզեն ռուսները պատերազմը շարունակեն որպէսզի անոնց հաշւոյն կուգայ Ռուսիոյ պէս վտանգաւոր դրացիի մը թուլացումը:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Երեք չորս օր առաջ Ֆրանսայի Ամիէն քաղաքին մէջ 78 տարեկան հասակում հռչակաւոր, պատանիների և մանուկների երեւակայութիւնը դէպի մաքուր ուղղութիւն մղող հռչակաւոր վիպասան Ժիւլ Վէրն:

.˙.

Ֆրանսական կարտինալներէն հինգ հոգի նամակ մը գրած են Նախագահ Լուպէի, որուն մէջ կը փաստաբանեն «Քոնքօրտատ»ը, այսինքն Պապին հետ կառավարութեան կնքած համաձայնագիրը, աւելցնելով որ Ֆրանսան չի ուզեր ոչ քաղաքական և ոչ կրօնական մեծ յուզումներ: Եկեղեցին պետութենէն բաժնելու որոշման առթիւ, կարտինալները կը յայտարարեն որ այդ քայլը անպատճառ կրօնական հալածանքներ պիտի սկսէ որը բոլորովին ցանկալի չէ ժողովուրդին:

.˙.

Օրլէանի դուքսը նորէն հրապարակ ելեր է շրջաբերականով մը: Այդ շրջաբերականով Ֆրանսական գահին թեկնածուն հետեւեալը կըսէ: «Հինգ տարիէ ի վեր մեր հայրենիքին դժբաղդութիւնները կրկնապատկուած են և իմ մէջս վշտի հետ միասին ուժեղցուցած պարտականութեանս գիտակցութիւնը: Այժմ աւելի եւս հասարակապետական մոլորման պէտք է հակադրել միապետական ճշմարտութիւնը: Հասարակապետութիւնը անոնց գլուխի դիակ մըն է: Ամէն մարդ այդ կը գիտակցի ցաւով: Ժողովուրդին բնազդը կուզէ պետութեան գլուխ, բայց կը գտնայ թոյլ Նախագահ մը, երեսփոխանական ժողովոյ յաւիտենական ստրուկ մը, ինչպէս եւ նախարարներու և կոմիտէներու: Միայն թագաւոր մը կրնայ արդարութեան դարձնել իր օգտակարութիւնը և արժանիքը»:

Ու այսպէս գրոյցներով, իշխանը Ֆրանսացիներուն շատ մը բաներ կը խոստանայ երբ գահը բարձրացնեն զինքը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

«Ֆրանկ. Ցայթ.» կը հաղորդէ որ Թուրք թերթերու գրաճներու համեմատ Թուրք պուլկարական յարաբերութիւնները հետզհետէ կը լարուին: Նկատողութեան արժանի է որ Բ. դուռը կատարեալ ազատութիւն տուած է Թուրք լրագիրներուն Պուլկարիոյ մասին ամենակծու լեզուով գրելու:

—Մարտ 17ին Պոլսէն կը հեռագրեն որ յոյն հրոսախումբերը քաջալերուած Թուրք իշխանութենէն աներեւակայելի յանդգնութեամբ Մակեդոնիա կը խուժեն և նոյն իսկ տինամիտ կը գործածեն պուլկար խաղաղ ժողովուրդին և հրոսախումբերուն դէմ:

—Սուլթանական իրատէով մը յունաց պատրիարքին կարտօնուի իր ուզած ձեւովը վարուիլ ըմբոստացած սինոդական եպիսկոպոսներուն հետ:

—Պոլսէն փախած պալատական Արիֆ պէյը կը պահանջէ որ իրեն տրուի Պրիւքսէլի դեսպանական պաշտօնը: Իսկ Ահմէտ և Րիզա փաշաները որոնք նոյնպէս Պոլսէն փախած են կը փափագին զինուորական կցորդներ նշանակուիլ եւրոպական Թիւրք դեսպաններու քով:

— Ֆրանսայի հետ կնքուելիք փոխառութեան գիրը արդէն ստորագրուած է: Ֆրանսական դեսպան Քոնսթանը իր բոլոր պահանջներուն գոհացում ստացած է:

ՌՈՒՍԻԱ

Եալթայի մէջ տեղի ունեցած խռովութիւններու ատեն այրած է ցարին պալատը:

— Պաքուի մէջ եօթ հոգի ատրճանակի հարուածներով սպաններ են ճանտարմներու սպայ մը և ոստիկան մը:

ԿՐԵՏԷ

Կրետէի ժողովուրդը ապստամբեր է իշխան Եորկիին դէմ: Իշխանին կայութիւնը խախտուած կը համարուի:

ՌՈՒՍ—ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Բեթերսպուրկէ մարտ 17ին կը հեռագրեն որ լաւատեղեակ շըրջանակներուն մէջ կը հերքեն անգլիական լրագիրներու մէջ հաշտութեան մասին տարածուած լուրերը:

-Եօթը ժէնէրալէ և 2 ամիրալէ բաղկացած յանձնախումբի մը յանձնուած է քննել Բորթ Արթուրի անձնատուութեան խնդիրը և եթէ յանձնախումբը սխալներ գտնայ, այն ժամանակ է որ մեղաւորները զինուորական դատարանի պիտի յանձնուին:

— Թօքիօյէ „Օլօվօ“ թերթը կիմանայ որ Ռուսիան չորրորդ նաւաբաժին մըն ալ կը կազմակերպէ շատ զօրաւոր, Մ. Արեւելք ղրկելու համար:

-- Մարտ 17ին զօրավար Լինեվիչ ցարին կը հեռագրէ որ երկու կռուող զօրաբանակներու կացութեան մէջ վերջին օրերս ոչ մէկ փոփոխութիւն եղած չէ:

— Թօքիօյէն կը հեռագրեն որ Մուքտէնի քով գերի բռնուած ռուս զօրքերէն 20000ը արդէն Ճաբոնիա հասած են: Լրացուցիչ զեկուցումներու համաձայն ճաբոնցիներու ընդհանուր կորուստը Մուքտէնի ճակատամարտին մէջ 57000ի կը հասնի:

— Պալթիկեան նաւատորմիղը Մատակասկարի ջուրերէն հեռացեր է և չը գիտցուիր թէ ուր:

Отговорникъ
Мурадъ-Ераносянъ
Печатница „Взаимность“ Варна